

LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET
Att: Hanne Klægstad
Postboks 8007 Dep.
0030 Oslo

Oslo, 26. august 2008
Vår ref: Sigrid Helland / DOK-2008-01923

Deres ref: 200701244-/HKL

HØRING OM ENDRINGER I OMSETNINGSLOVEN

Vi viser til brev av 3. juni 2008 fra Landbruks- og matdepartementet med forslag til endringer i lov av 10. juni 1936 nr 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvarer.

Generelt til forslaget

I høringsbrevet foreslår departementet å redusere antallet medlemmer i rådet fra 19 til 11. HSH er positiv til en gjennomgang av rådets sammensetning med tanke på å få et mer effektivt og velfungerende råd. Markedet for jordbruksvarer er gjenstand for stor grad av regulering og konkurransen i de ulike markedene er relativt svak. Omsetningsrådet er ansvarlig for denne reguleringen, og skal blant annet sette i verk avsetningstiltak slik at produksjonen til enhver tid samsvarer best mulig med etterspørselen. Vi mener det derfor er svært viktig at medlemmene som sitter i rådet representerer aktører både på tilbuds- og etterspørselssiden og at disse er forholdsmessig likt representert.

I forslaget til ny sammensetning av rådet foreslås det at representasjonen fra handelen reduseres til en fellesrepresentant fra HSH og Coop NKL BA. Det samme gjelder for ikke-samvirkebasert næringsmiddelindustri, der det foreslås en felles representant for kjøtt, egg, melk og korn. Videre utgår representasjonen fra Forbrukerrådet. Vi er enige i at Omsetningsrådet i dag framstår som for stort. Vi mener likevel at den nye sammensetningen ikke godt nok balanserer de ulike interesser i verdikjeden for jordbruksvarer. I forslaget til ny sammensetning er jordbruket i klar overvekt med 7 ev 11 representanter. Etter vår vurdering bør representasjonen fra ikke-samvirkebasert landbruksindustri styrkes.

HSH vil foreslå følgende sammensetning på det nye Omsetningsrådet, bestående av totalt 10 medlemmer:

Landbruks- og matdepartementet
Fellesrepresentant for Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag
Tine BA
Nortura BA
Norske Fellekjøp
Konkurransetilsynet

Fellesrepresentant for privat kjøttindustri*
Fellesrepresentant for ikke-samvirkebasert næringsmiddelindustri**
Fellesrepresentant for Norges Frukt og Grønnsaksgrossisters Forbund og Norkorn
HSH

* Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund

** Meierienes landsforening, NHO Mat og Drikke

Med vårt forslag til ny sammensetning vil jordbruket utgjøre halvparten av rådet. Forslaget innebærer en felles representant for Norges bondelag og Norsk Bonde- og Småbukarlag. Vi er enig i at jordbruksavtalepartene bør være representert, men vi mener at en felles representant fra fagorganisasjonene vil være tilstrekkelig til å ivareta bøndernes interesser.

Videre foreslår vi at Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund går ut av Omsetningsrådet, da det etter vår oppfatning er relativt langt mellom rådets virksomhet og NNNs interesse- og arbeidsfelt. Vi ser heller ikke behovet for at Norsk landbrukssamvirke skal være representert, da tre av deres medlemmer allerede har plass i omsetningsrådet. Våre øvrige forslag er nærmere begrunnet nedenfor.

Konkurransemyndighetene

HSH anser det som svært viktig at konkurransemyndighetene er representert i rådet, slik høringsbrevet foreslår. Vi mener imidlertid at Fornyings- og administrasjonsdepartementet bør erstattes av Konkurransetilsynet. Fornyings- og administrasjonsdepartementet legger rammene for Konkurransetilsynets arbeid og er klageinstans for tilsynets avgjørelser og vedtak. Det er imidlertid tilsynet som til daglig arbeider med saker som berører konkurransemarkedene for jordbruksvarer, og som gjennom dette arbeidet besitter god og detaljert kunnskap om både markeds- og konkurranseforhold. Representasjon fra Konkurransetilsynet vil etter vårt syn bidra til økt kompetanse i rådet. Også sett i lys av at Forbrukerrådet går ut, mener vi det er hensiktsmessig med representasjon av Konkurransetilsynet i Omsetningsrådet.

Handelen

Norske jordbruksvarer omsettes i all hovedsak gjennom dagligvarebutikker, servicehandel (kiosk, bensinstasjoner og lignende) samt spesialforretninger for mat og drikke. Handelen er sentral i matvarekjeden og innehar viktig markedsmessig kompetanse. Vi har ikke konkrete tall for hvordan omsetningen av landbruksvarer foredeles seg mellom de ulike aktørene. Dette vil blant annet kunne variere mellom de ulike produktene. Vi vil likevel anta at omsetningen av landbruksvarer i stor grad er tilsvarende markedsfordelingen for dagligvarer generelt. De fire store dagligvaregrupperingene har om lag 98 prosent av all omsetning av norsk dagligvarehandel. HSH representerer 3 av disse aktørene, ICA Norge, Norgesgruppen og Rema 1000, som til sammen står for om lag 74 prosent av all omsetning av dagligvarer i Norge. Med bakgrunn i at HSH representerer aktører som står for om lag 3/4 av all omsetning av landbruksvarer gjennom butikkhandel, samt en stor andel av servicehandelen, mener vi det er rimelig at HSH fortsatt har en egen representant i rådet. Vi ønsker også en egen representant for å sikre kontinuitet og egen kompetanse på dette området.

I høringsnotatet foreslås det en felles representant for handelen fra HSH og Coop NKL BA. HSH er hovedorganisasjon for handelen og representasjon av Coop NKL BA åpner for deltakelse fra én kommersiell aktør på handelsleddet. Rent prinsipielt fordrer dette dermed en diskusjon om rådet bør utvides til også å omfatte Norgesgruppen, ICA og Rema 1000. HSH er i mot en slik omfattende utvidelse av omsetningsrådet og mener at representasjonen fra handelen bør overlates til hovedorganisasjonen, HSH.

Ikke-samvirkebasert landbruksindustri

Vi er enig i departementets vurdering av at det er nødvendig at de tre markedsregulatorne innenfor områdene melk, kjøtt, egg og korn er representert med en representant hver i rådet. Markedsregulatorne er Omsetningsrådets verktøy for gjennomføringen av reguleringen, og har spesialkompetanse om markedene som skal reguleres. Videre foreslås det at Norsk landbrukssamvirke får en plass i rådet med ansvar for å ivareta interesser knyttet til pelsdyr, grønt og potet. Samvirkebasert landbruksindustri vil med dette ha fire representanter i rådet, mens det foreslås at ikke-samvirkebasert landbruksindustri skal ha én felles representant. Dette er tenkt som en fellesrepresentant fra Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund, NHO Mat og Drikke, Norges Frukt- og Grønnsaksgrossisters forbund og Norkorn.

Som markedsregulator er Tine, Nortura og Felleskjøpet gitt i oppgave å gjennomføre markedsregulering i hhv meieri, kjøtt og kornsektoren. Disse aktørene er vertikalt integrerte aktører og dominerende på flere ledd i verdikjeden innenfor sine områder. HSH er generelt kritisk til at en av markedsaktørene i disse sektorene er tildelt rollen som markedsregulator. Etter vår vurdering kan regulatorrollen gi Tine, Nortura og Felleskjøpet konkurransefortrinn, for eksempel i form av bedre informasjonstilgang om markedet enn sine konkurrenter eller større påvirkningskraft når regler skal utformes. Slik vi ser det vil det rent prinsipielt virke mer konkurransenøytralt om Statens landbruksforvaltning, som et nøytralt og uavhengig organ, har ansvaret for blant annet å iverksette reguleringstiltak.

Når nå markedsregulatorrollen likevel er tildelt de store samvirkebaserte aktørene, mener vi det vil være svært viktig med tilstrekkelig god representasjon fra konkurrerende ikke-samvirkebasert landbruksindustri i rådet. Videre vil vi nevne at det ved endringer i markedsordningen for hhv melk, kjøtt, egg og korn et uttalt politisk mål at markedsreguleringen skal legge til rette for økt konkurranse i markedene for disse varene. Også som ledd i ønsket om mer fungerende konkurranse på markedene for jordbruksvarer, mener vi representasjonen fra ikke-samvirkebasert landbruksindustri ikke bør reduseres, men økes til 3 representanter. Vi foreslår på den bakgrunn følgende representasjon av ikke-samvirkebasert næringsmiddelindustri i rådet:

Fellesrepresentant for privat kjøttindustri*

Fellesrepresentant for ikke-samvirkebasert næringsmiddelindustri**

Fellesrepresentant for Norges Frukt og Grønnsaksgrossisters Forbund og Norkorn

*Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund

** Meierienes landsforening, NHO Mat og Drikke

Øvrige endringer

Landbruks- og matdepartementet foreslår flere organisatoriske forenklinger i omsetningsloven. HSH er generelt positiv til at det legges opp til endringer som vil kunne gi en mer effektiv organisering av Omsetningsrådets virksomhet. Vi støtter derfor departementets forslag om å oppheve lovreguleringen av arbeidsutvalget, avvikle tilsynsutvalget samt gi rådet anledning til å delegere saker av ikke prinsipiell art til sekretariatet. Dette er tiltak som vil forenkle omsetningsrådets arbeid, og samtidig gi sekretariatet (Statens landbruksforvaltning) noe økt ansvar.

Vennlig hilsen
HSH

Harald J. Andersen
Avdelingssjef

Sigrid Helland
Fagsjef

HSH
Ullern allé 28
P.O. Box 2900 Solli
NO-0230 Oslo
Tel +47 22 54 17 00
Fax +47 22 06 09 30
e-post
info@hsh-org.no
Bankgiro
6030.05.18543
Org nr.
970 134 646 MVA
www.hsh-org.no